

Monestir de Sant Llorenç del Munt

Matadepera

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: La Mola
Emplaçament
Alçada: Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i Serra de l'Obac
1103

Coordenades:

Latitud: 41.64121
Longitud: 2.01795
UTM Est (X): 418213
UTM Nord (Y): 4610407

Classificació

Número de fitxa 08120 - 412
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Medieval Romànic
Segle XI
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: S'han realitzat diverses reformes entre 1869 i 1871 i una restauració parcial l'any 1962.
La darrera intervenció arquitectònica la desenvolupà la Diputació de Barcelona, a través del Servei de Patrimoni Arquitectònic Local, en tres fases. La primera entre 1986 i 1987 sota la direcció dels arquitectes Maria Assumpció Alonso de Medina Alberich i Benet Cervera Flotats. La segona entre 1986 i 1989, sota la direcció dels arquitectes Maria Assumpció Alonso de Medina Alberich i Pau Carbó Berthold. La darrera, entre 1990 i 1991, dirigida per Pau Carbó Berthold.
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIN

Observacions protecció: Número 56 del Catàleg de Béns arquitectònics a protegir.
(Pla d'Ordenació Urbanística Municipal aprovat definitivament per acord de la Comissió Territorial d'Urbanisme de Barcelona, adoptat en la sessió de 14 de maig de 2009, i publicat al Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya núm. 5469 el dia 22 de setembre de 2009). Tipologia A de la normativa específica pels elements arqueològics (Fitxa número 42 del Catàleg de Béns a protegir del Pla d'Ordenació Urbanística Municipal).

Data aprovació: dt., 22/09/2009 - 12:00

Número inventari Si (IPA)

Generalitat i altres inventaris

Accés Difícil

Ús actual: Social

Titularitat Pública

Titular: Diputació de Barcelona. Rambla Catalunya, 126 08029 Barcelona

Fitxes associades:

[Speculo del Monestir de Sant Llorenç del Munt](#)

[Placa commemorativa del centenari de l'excursionisme català](#)

[Goig en alabança de l'Insigne Diaca Màrtir Sant Llorenç](#)

[Goigs a llaor de St. Bernat Patró dels Muntanyencs. Entronització a Sant Llorenç.](#)

[Goigs en alabança de l'Insigne Diaca Màrtir Sant Llorenç](#)

[Festa de Sant Llorenç](#)

[Jaciment arqueològic de La Mola](#)

[Fons documental de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat referent al monestir de Sant Llorenç del Munt.](#)

[Fons documental de l'Arxiu Nacional de Catalunya referent al municipi de Matadepera](#)

[Fons documental de l'Arxiu Capítular de la Santa Església Basílica de Barcelona referent al Monestir de Sant Llorenç del Munt.](#)

[Fons documental de la British Library referent al Monestir de Sant Llorenç del Munt.](#)

[Fons documental de l'Arxiu de la Corona d'Aragó referent al monestir de Sant Llorenç del Munt.](#)

[Goigs en alabança de Nostra Senyora que's venera en l'antiquíssima església abacial del Monestir de Sant Llorenç del Munt del Vallès.](#)

Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart

Data de registre de la fitxa: dl., 03/05/2021 - 12:23

Descripció

El conjunt monacal benedictí de Sant Llorenç del Munt s'alça a La Mola, en el punt més alt del Parc que pren el seu nom. Està format per tres parts independents: l'església, la galilea i les dependències de serveis i l'hostatgeria. Aquestes estan unides per un pati central, tancat per un mur que s'adossa a la façana del cos de llevant i a l'aresta de la nau meridional de l'església. En aquest barri, hi trobem la porta d'accés. L'església, amb el seu campanar, i la galilea, són les úniques parts originals d'època romànica.

L'actual hostatgeria correspon a les antigues dependències monacals, que han estat molt transformades al llarg dels segles. Ara funciona de bar / restaurant. Les instal·lacions també acullen un centre d'informació, una exposició sobre la història del lloc, un centre de transmissions i una estació meteorològica.

L'església, orientada a l'est, correspon al model de l'arquitectura llombarda del segle XI, amb una estructura de planta basilical de tres naus, amb volta de canó, coronades per absis semicirculars. El transsepte, en la intersecció amb la nau central, està cobert amb volta de canó, perpendicular a les de la nau, i amb una cúpula vuitavada, sobre trompes. Les naus estan separades per pilars sense ressalts, excepte en els pilars del creuer. El cimbori és octogonal.

A l'interior, la única decoració que sobresurt és la de l'absis central: dues fornícules a cada banda de la finestra central. Els arcs formers de mig punt que separen les naus es recolzen en pilastres llises. El parament està fet amb filades de petits carreus irregulars, units amb morter de calç.

L'església té quatre portes; dues de petites en arc de mig punt, situades a les façanes nord i sud del transsepte, i dues més grans, amb llinda i arc de descàrrega; una al sud que dona a la galilea, i una altra molt esvelta, a ponent, que estava protegida per un porxo de fusta del que només se'n conserven les mènsules.

El campanar, de planta rectangular consta de tres pisos, s'alça a la façana sud del transsepte. El pis inferior és cec i els dos superiors presenten finestres úniques o bessones, segons les cares. Possiblement no es va acabar i es va aixecar un campanar de cadireta a la façana de ponent. Tant l'ornamentació del campanar com de les façanes són llises. Només destaca la decoració de l'absis, amb un fris d'arcuacions llombardes, en sèries de dues, entre lesenes. El campanar posseeix dues portes, una comunica amb l'interior de l'església i l'altra amb la galilea.

La galilea, adossada a la façana de migdia de l'església, a un nivell més baix que l'església, és una construcció de planta rectangular, coberta amb volta de quart de cercle, que serví d'atri, de lloc d'enterrament i en algun moment de sala capitular.

Les antigues dependències monàstiques, convertides el 1957 en hostatgeria, foren totalment refetes. Només en l'angle del sector SW es veu un fragment de mur antic, que pot correspondre a la primitiva residència monacal. Estan formades per tres cossos contigus. El de llevant és un edifici unitari, que consta de planta semi soterrada i pis. A sota, hi té una estança coberta amb volta de canó lleugerament apuntada, en part retallada a la roca. L'apart de sobre és una gran sala amb coberta a dues aigües, sostinguda per un embigat. Els murs són massissos i compactes, amb poques obertures i petites. S'hi accedeix des del pati a través d'una escala.

El segon cos consta d'una sala a migdia destinada a serveis, amb un passadís central que comunica els tres cossos, i els lavabos al costat nord.

El tercer i darrer cos de l'ala consta de planta baixa i pis i la coberta a dues aigües. A la planta de sota, només accessible des del sud, hi ha les quadres i dipòsits de combustible. Al pis superior hi ha el menjador del restaurant, que s'obre al sud mitjançant uns grans finestrals d'arc rebaixat, amb pilars que els divideixen. A la vertical de la biga carenada, hi ha un mur que separa la sala en dos espais.

Adossat a l'espai del restaurant i amb un accés des del pati mitjançant unes escales, hi trobem una sala on hi ha una exposició de síntesi sobre la Mola i el conjunt monàstic de Sant Llorenç.

A l'angle sud-oest hi ha una estructura de planta quadrangular que devia ser una torre. Tot l'edifici és de maçoneria enlluïda superficialment, amb pedres grans ben tallades i posades a les cantoneres.

Història

Tot i que les recerques arqueològiques i les troballes fortuïtes han documentat assentaments humans en varis indrets de la muntanya, d'època neolítica i Bronze, (Cova de les Ànimes, Cova del Frare, Cova Simanya), les campanyes dutes a terme, concretament en la zona del monestir han permès documentar vestigis ibers i d'època romana, que podrien haver estat més o menys estables i podrien haver constituït l'antecedent d'una primera església, documentada l'any 947, situada en el mateix indret del recinte actual.

Documentació, datada entre els anys 947 i 957, fan referència esent de l'església de Sant Llorenç i de les seves capelles o altars dedicats a Santa Maria i a Sant Miquel, amb els seus *servientes*, als quals, de vegades, des de l'any 972, s'afegeix la domum *Sancti Stephani cuius basilica sita est in monte Sancti Laurentii*, que es refereix a la que més tard seria sant Esteve de la Vall, a Can Pobla. Això originà el dubte de si inicialment hi havia petites capelles o eremitoris.

L'any 975, el comte Borrell II, ven els dominis al monestir de Sant Cugat del Vallès, que a partir de llavors hi establirà la regla benedictina. La seva comunitat quedarà doncs, lligada als interessos feudals de Sant Cugat. Per tant, entre el 975 i el 985, es podria documentar una primera fundació del monestir. Fundació que quedaria estroncada amb la ràtzia d'Al-Mansur el 985, que tindria com a conseqüència la mort de l'abat Joan i dotze monjos que s'havien refugiat a la ciutat de Barcelona. Però se salva la part de la comunitat que restà al cim de la Mola.

La fundació definitiva s'ha de datar a l'any 1013, quan torna al domini de la casa comtal de Barcelona. El comte Borrell, Ermessenda i el canonge Longobard hi estableixen una abadia independent, que arribarà a tenir una comunitat formada per tretze monjos.

Entre els anys 1020 i 1071, Odeguer, abat del cenobi, consolida el patrimoni, enriquit a partir de les donacions de la casa comtal de Barcelona. Durant aquest període es construeix l'actual església, que Pere Berenguer, bisbe de Barcelona, consagra el 24 de juny de l'any 1064.

L'any 1088, el monestir amb les terres passen a dependre de l'abadia de Sant Ponç de Tomeres (Llenguadoc). Deu anys després però, retornen al monestir de Sant Cugat.

L'any 1228 l'abat de Sant Cugat visita el monestir, visites que se succeiran fins ben entrat el segle XV.

L'any 1298 s'esmenta l'existència d'una infermeria i d'una sala de treball amb la teulada en mal estat.

A finals del segle XIV, degut a la crisi general i les condicions de vida en aquest indret, la hisenda monacal se'n ressent, disminueix el nombre de monjos i els documents deixen constància de l'absència d'abat, entre els anys 1437 i el 1487.

Entre els anys 1555 i 1596, una concessió del llavors governador del regne d'Aragó (futur rei Felip II), a l'abat Pere de Santjoan permet fer-hi obres, construint una hostatgeria. Les intervencions arqueològiques han evidenciat, en el sector de l'església un nou paviment de cairons i una ampliació del presbiteri, i al sud-est, una ampliació amb una cisterna retallada a la roca, coberta amb volta.

L'any 1608 mor el darrer abat, Francesc Olivó d'Alvèrnia. Les possessions i l'administració del monestir passen a mans de la Congregació Claustral Tarraconensa fins que l'abadia perd l'essència de la vida monàstica fins al seu desmembrament, l'any 1804.

Francisco de Zamora, fa una visita al monestir l'any 1786, del qual escriu l'estat de ruïna de l'indret, assenyalant que només queda intacta l'edifici de culte.

L'any 1809 les tropes franceses saquegen el cenobi, pensant trobar-hi grans tresors. Després del seu pas pel monestir, l'indret resta a l'abandó fins l'any 1869, en que el capellà ecònom de Sant Llorenç Savall, Antoni

Vergés i Mirassó, efectua una important restauració que permetrà obrir l'església al culte. També es reconstrueixen les dependències monacals donant una aparença semblant a la que es pot veure actualment.

L'any 1931 el govern de la República declara el monestir monument nacional. Un segon projecte elaborat l'any 1932 per Nicolau Maria Rubió i Tudurí hauria de permetre a la Generalitat de Catalunya la creació del Parc de Sant Llorenç del Munt. Però durant aquest temps, arriba la Guerra Civil (1936-1939) i novament pateix un espoli i el projecte queda arraconat.

L'any 1940, l'església s'obre al culte, tot i que sense ningú que hi visqui en permanència i faci el manteniment. El conjunt s'anirà malmetent progressivament. Vuit anys després, es crea l'Associació d'Amics de la Muntanya. Sota l'empenta de l'arquitecte Josep Maria Ros i Vila, durant el 1948 i fins el 1950 s'hi fan millores, consistents en la conversió d'una part de l'edifici en hostel i en refugi pels muntanyencs. D'aquesta època daten la totalitat de paviments de lloses de pedra del menjador i de cairons de terra cuita a les habitacions i, passadís localitzades durant els treballs arqueològics.

Entre els anys 1961 i 1975 el Servei de Catalogació i Conservació de Monuments, posteriorment anomenat Servei del Patrimoni Arquitectònic Local (SPAL), de la Diputació de Barcelona efectuarà un seguit d'intervencions dirigides per l'arquitecte Camil Pallàs. Consistiren en una intervenció als teulats i campanar a més d'un repicat i neteja del morter de calç de la totalitat de les parets deixant la pedra vista. Al pis superior de la torre, es construí una habitació destinada al guarda i una passarel·la que envolta el cimbori. L'any 1979 s'hi efectuaren petites reparacions.

L'any 1963 la Diputació de Barcelona aprovà el *Plan Provincial de Urbanismo* amb el projecte de crear un parc natural que no es dugué a terme per manca de diners. L'any 1973 el *Ministerio de la Vivienda* adquireix un 85% de la totalitat del parc, que acaba cedint a la Diputació de Barcelona. Sis anys després es crea la Coordinadora de Salvaguarda del Massís de Sant Llorenç del Munt degut a la forta especulació urbanística. Finalment l'octubre de 1982 s'aprova el Pla Especial del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, que hauria de permetre la recuperació del patrimoni arquitectònic. El 9 de setembre de 1983 adquireix el monestir i les terres que formaven part de l'antic cenobi. Sota l'aixopluc de l'SPAL l'any 1985 es projecta la restauració del conjunt en tres fases.

Bibliografia

AA.VV. (1991). Catalunya Romànica. El Vallès Occidental, el Vallès Oriental. Matadepera. Sant Llorenç del Munt. Fundació Enciclopèdia Catalana. Barcelona.

AJUNTAMENT de Matadepera (2009). Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de Matadepera. Tomo IV. Catàleg de Béns.

ALONSO de MEDINA, Assumpció; CERVERA, Benet; FIERRO, Javier; LACUESTA, Raquel; LÓPEZ, Albert; VILAMALA, Imma (1995). Memòria 1990-1992. Patrimoni: Memòria o malson?. Monestir de Sant Llorenç del Munt. Diputació de Barcelona. Àrea de Cooperació. Servei del Patrimoni Arquitectònic Local.

BALLBÈ, Miquel; VILANOVA, Andreu; i ASTALS, Manel (1989). Calaix de sastre de Sant Llorenç del Munt i Serra de l'Obac.

BALLBÉ i BOADA, Miquel (1981). Matadepera i Sant Llorenç del Munt. Més de mil anys d'història. Vol. I i II. Ajuntament de Matadepera.

COMPTE, E.M. (1964). Els necrologis antics de Sant Cugat del Vallès. *Analecta Montserratina*, vol X, pp. 237 i següents.

CUA MERCADAL, Maria (1993). Estudi de les monedes trobades a l'excavació de Sant Llorenç del Munt. Servei de Arqueologia. Generalitat de Catalunya.

CUDEIRO RODRÍGUEZ, C.; VIÑAS, Joana; FIERRO, Xavier; LÓPEZ MULLOR, A.; CARDELL, Jaume (1994). Memòria de les excavacions realitzades al monestir de Sant Llorenç del Munt (Matadepera. Vallès Occidental). Campanyes 1988-1990. Barcelona. z

FÀBREGA, Antoni (1947). *El necrologio de San Lorenzo del Munt. Analecta Sacra Tarraconensia*, pp. 215-222.

FAURA, Josep Maria. (1993). Història de la Serra de l'Obac. Parc de Sant Llorenç i la serra de l'Obac. Col·lecció d'història local. L'Avenç – Diputació de Barcelona. Barcelona.

FERRANDO I ROIG, Antoni (1983). El parc natural de Sant Llorenç del Munt i Serra de l'obac. Història i Arqueologia vistes per un excursionista. El Pot, Unió Excursionista de Sabadell.

FERRANDO I ROIG, Antoni (1987). El monestir de Sant Llorenç del Munt i les seves possessions. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Barcelona.

FERRANDO I ROIG, Antoni (1988). Cròniques de Bandolers de Sant Llorenç del Munt. El Camí Ral de Barcelona a Manresa. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Col·lecció Cavall Bernat, 15. Barcelona.

FONT, Xavier ; JUAN-MUNS, N. et al. (1989). Carta Arqueològica del Vallès Occidental. Arxiu d'Inventari del Patrimoni Arqueològic de Catalunya. Servei d'Arqueologia. Generalitat de Catalunya.

FONT, Xavier; MUNUERA, Jaume (2014). *Matadepera. Patrimoni cultural*. Ajuntament de Matadepera.

GONZÁLEZ MORENO-NAVARRO, A. (1986). 32 Monuments catalans. El patrimoni arquitectònic de la Diputació de Barcelona. Diputació de Barcelona. Barcelona.

GORINA i GABARRÓ, Pau (1962). *Sant Llorenç del Munt. Historia. Cenobio. El albergue de la Mola. Vías de comunicación. Itinerarios*. Terrassa: COCIT.

GRAHIT i GRAU, Josep (1944). *Monumento bizantino de Sant Llorenç del Munt. Comisión de Monumentos históricos y artísticos de Barcelona*. Memòria (1844-1944).

GRAU, Edmon (1992). Camins i Fonts del parc natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac. Diputació de Barcelona. Servei de Parcs Naturals. Barcelona.

JUNYENT, E. (1975). Catalunya Romànica. L'arquitectura del segle XI. Barcelona.

LACUESTA, Raquel; MOLET PETIT, Joan; RUIX DE GUINEA, Jesús Àngel (2001). Inventari del Patrimoni Arquitectònic. Parc Natural de Sant Llorenç i Serra de l'Obac. Diputació de Barcelona. Serveis del Patrimoni Arquitectònic Local i de Parcs Naturals.

MARCA, P. DE (1688). Marca Hispànica, sive limes Hispanicus. París.

MARTÍ i BONET, Josep Maria (1980). Els pergamins ("Additional Charters") núms. 62, 604, 681. British Library de Londres, pp. 15-52. Terrassa.

MIRET i SANS, J (1914). Els noms personals i geogràfics de la contrada de Terrassa (s. X i XI)

PLADEVALL, A., ADELL, J.A.(1980). Monestir Romànic de Sant Llorenç del Munt. Barcelona: Artestudi.

- PUIG, P. (1995). El monestir de Sant Llorenç del Munt sobre Terrassa. Diplomataris segles X-XI. Fundació Noguera.
- RIUS SERRA, J. (1947). Cartulario de Sant Cugat del Vallés, vol. 3. 1946-1947. Barcelona.
- ROGENT i AMAT, Elies (1901). *Monasterio de Sant Llorens del Munt. Memoria descriptiva*; dins Anuario de la Asociación de Arquitectos de Cataluña para 1900. Barcelona.
- SOLÀ i MORETA, Fortià (1964). Història de Sant Llorenç del Munt; dins Sabadellum, núm. 1. Sabadell.
- SOLÀ, Joan; Sch. P. (1936). Siella visigòtica de Sant Llorenç del Munt. Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans: Secció Històrico-Arqueològica, 1927-1937. Palau de la Generalitat, Barcelona.
- TARRADELL, Miquel (1979). Santuaris ibero-romans a llocs alts. Memòria de l'Institut d'Arqueologia i Prehistòria de la Universitat de Barcelona.
- TOBELLÀ, A.M.; MUNDÓ, A.M. (1964). Documents del primer segle de la Congregació Claustral Tarraconense. Analecta Montserratina.
- UDINA, F. (1955). Los fondos benedictinos custodiados en el Archivo de la Corona de Aragón, VIII. 1954-1955. Analecta Montserratina.
- VERGÉS i SOLÀ, Lluís (1973). Bellesa i atractiu de Sant Llorenç del Munt. "la Mola". Sant Llorenç Savall.
- VERGÉS i MIRASSÓ, Antoni (1871). Sant Llorens del Munt, son passat, son present y venider. Historia de aquell antiquíssim monestir, utilíssima als que dedican al estudi de las antigüetats de Catalunya, y en especial als vehins de las mes importants poblacions del Vallés; que per carinyo a la sua pàtria ha escrit y publica lo R. Dr. D Antoni Verges Barcelona.
- VILA i PLANA, Francesc (1965). Llibre de Sant Llorenç del Munt. Barcelona.
- VILLANUEVA, J. (1851). Viaje literario a las Iglesias de España, vol. XIX, p. 38. Madrid.
- VIÑAS, Joana. (1991). Resultats de les excavacions al monestir de Sant Llorenç del Munt. Dins Actuacions en el patrimoni edificat medieval i modern (segles X al XVIII). Quaderns científics i tècnics, 3. Diputació de Barcelona

